

Wielki Czwartek: początek Triduum Paschalnego

Autor: Małgorzata Wróblewska-Borek

Data: 24 marca 2016

Pierwszy dzień Triduum Paschalnego. Kościelne dzwony zastępują kołatki. Wielki Czwartek. Rozpoczyna się najświętszy czas dla wiernych Kościoła katolickiego.

W Wielki Czwartek rano w katedrach biskupi święcą oleje potrzebne przy udzielaniu sakramentów: chrztu, bierzmowania i posługi u chorych. Wieczorem, Mszą Świętą Wieczerzy Pańskiej, rozpoczyna się najświętszy czas w całym roku liturgicznym – **Triduum Paschalne**. Chrześcijanie wspominają i przeżywają najważniejsze wydarzenia z życia Zbawiciela, przez które dokonało się zbawienie świata.

Msza Święta Wieczery Pańskiej. (Foto: Archiwum Sanktuarium Matki Bożej Zawierzenia w Tarnowcu)

– *Niektórzy błędnie uważają, że Wielki Czwartek, Wielki Piątek i Wielka Sobota to dni, które mają przygotować wiernych do Świąt Wielkanocnych. Tymczasem **chrześcijanin rozpoczyna Święta Wielkanocne, czyli Zmartwychwstania Pańskiego, właśnie w Wielki Czwartek** – wyjaśnia ks. Jerzy Uchman, duszpasterz rolników diecezji rzeszowskiej, kustosz [Sanktuarium Matki Bożej Zawierzenia w Tarnowcu, Pani Rolniczego Trudu](#). – Mszą Wieczery Pańskiej rozpoczyna się w Kościele wielka uroczystość – Męki, Śmierci i Zmartwychwstania Chrystusa, która trwa do Wielkiej Niedzieli.*

Msza Wieczery Pańskiej, w sposób sakramentalny, uobecnia to, co dokona się w Wielki Piątek i Wielką Niedzielę.

ks. Jerzy Uchman

Na pamiątkę umycia nóg apostołom przez Chrystusa, biskupi, a wcześniej także królowie i magnaci, obmywali nogi 12 mężczyznom. Gest ten, w niektórych parafiach obecny do dziś, jest znakiem **chrześcijańskiej pokory i braterskiej miłości**.

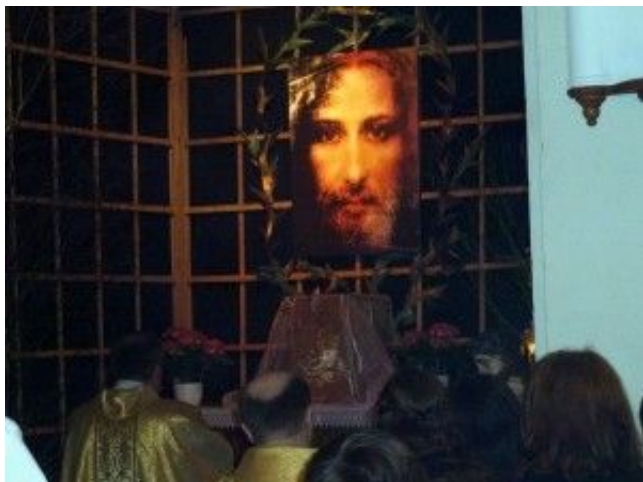
Przeniesienie Najświętszego Sakramentu do ciemnicy. (Foto: Archiwum Sanktuarium Matki Bożej Zawierzenia w Tarnowcu)

Z tradycji chrześcijańskiej

We Mszy Wieczerzy Pańskiej Kościół wspomina Ostatnią Wieczerzę, którą Pan Jezus spożył ze swymi uczniami przed swoją Męką i Śmiercią.

– W czasie tej Wieczerzy Zbawiciel dokonał **cudownego przemienienia chleba i wina w swoje ciało i krew** – przypomina kapłan. – *Sprawując Liturgię Mszy Wieczerzy Pańskiej, jak i podczas każdej mszy świętej, kapłan ofiaruje Bogu chleb – owoc ziemi i pracy rąk ludzkich, oraz wino – owoc winnego krzewu i pracy rąk ludzkich, które mocą Boga staną się prawdziwym Ciałem i Krwią Zbawiciela.*

To również **dzień ustanowienia Eucharystii i kapłaństwa służebnego.**

Ciemnica. (Foto: Archiwum Sanktuarium Matki Bożej Zawierzenia w Tarnowcu)

– *Wielki Czwartek nierozzerwalnie łączy się z tajemnicą Wielkiego Piątku i Poranku Zmartwychwstania, gdyż w Najświętszym Sakramencie obecne jest **ciało Zbawiciela, które umarło na krzyżu i które zmartwychwstało**; w Najświętszym Sakramencie obecna jest **krw Zbawiciela, która tryskała przy biczowaniu, która broczyła spod cierniowej korony, która została przelana na krzyżu, krew, bez której nie ma przebaczenia grzechów** – dodaje kaznodzieja. – *Msza Wieczery Pańskiej, w sposób sakramentalny, uobecnia to, co dokona się w Wielki Piątek i Wielką Niedzielę.**

Po zakończeniu mszy świętej kapłan obnaża ołtarz i przenosi Najświętszy Sakrament do Ołtarza Adoracji – **tw. ciemnicy.**

Ciemnica. (Foto: Archiwum parafii św. Wawrzyńca w Borownie)

– Ten symboliczny ołtarz przypomina prawdę, że Jezus w ostatnich godzinach przed swoją męką i śmiercią pozostał sam – opuścili Go nawet apostołowie – mówi ks. Jerzy Uchman. – Kościół zaprasza każdego wiernego, by tej nocy trwał przy swym Zbawicielu i towarzyszył Mu swoim czystym sercem.

Z ludowej tradycji

Najpopularniejszym zwyczajem wielkoczwartowym było chodzenie z **tw. klekotkami, klepaczkami czy grzechotkami**, czyli drewnianymi kołatkami, które zastępowały milknące dzwony.

– Jeszcze do niedawna w Radomskim chłopcy chodzili z kołatkami po wiosce, przed mającym się odbyć nabożeństwem, i bili kołatkami, wzywając lud do kościoła – wspomina dr Justyna Górską-Streicher, kierownik działu kultury [Muzeum Wsi Radomskiej](#).

W okolicach Częstochowy w Wielki Czwartek przestrzegany był zakaz używania brzydkich słów. Uważano, że osobę przeklinającą mógł przygnieść przelatujący w pobliżu dzwon i zapaść się wraz z grzesznikiem pod ziemię.

Andżelika Bilka, etnolog z Muzeum Częstochowskiego

– Z kolei w okolicach Częstochowy w Wielki Czwartek przestrzegany był zakaz używania brzydkich słów – opowiada Andżelika Bilaska, etnolog z [Muzeum Częstochowskiego](#). – Uważano bowiem, że osobę przeklinającą mógł przygnieść przelatujący w pobliżu dzwon i zapaść się wraz z grzesznikiem pod ziemię.

Najpopularniejszym zwyczajem wielkoczwartowym było chodzenie z tzw. klekotkami, klepaczkami czy grzechotkami, czyli drewnianymi kołatkami.

Od Wielkiego Czwartku przez 6 kolejnych dni nie można było **pracć kijanką, rąbać drzewa, młócić, a także szyc i prząć**. Na Śląsku Opolskim uważano natomiast, że Wielki Czwartek **to dobry dzień na wysiew jęczmienia i lnu**. Nie wolno było jednak wywozić na pole obornika, a z prac domowych **zakazane było zmienianie pościeli** – by w domu nie załęgły się pchły. Dostyc powszechnie wierzono też, że Wielki Czwartek **to doskonały dzień na kąpiel**. Zanurzenie się w lodowatych, bieżących wodach strumieni czy rzek młodym pannom miało zapewnić urodę. W tym dniu miały również odwiedzać dom „ubożęta”, czyli **małe duszki opiekujące się chatą i obejściem**. Zostawiano im na piecu czy stole okruszki chleba i odrobiny innych potraw, aby posiliły się, kiedy przyjdą.

Większość ludowych zwyczajów i wierzeń związanych z Wielkim Czwartkiem niestety zanikła. Możemy poznać je tylko z muzealnych opracowań czy ekspozycji. Kiedyś ranga, znaczenie,

chrześcijańskich świąt, w tym Wielkiego Czwartku, **przekładała się na codzienne życie polskiej wsi, choćby w bogactwo obyczajów, a nawet zabobonów.** Nawet najbardziej świeckie rytuały miały odniesienie do religii. W dobie relatywizacji i laicyzacji warto i na ten aspekt zwrócić uwagę.